

KABA MELINDA NYOLCVAN ÉVES

Kaba Melinda Kolozsvárott született, 1926-ban. Tanulmányait az ELTE Bölcsészettudományi Karán régészet-művészettörténet szakon 1952-ben fejezte be. A főváros múzeumának 1951 óta munkatársa. Bölcsész-doktori disszertációját „Kelták Aquincumban”

címmel védte meg, 1958-ban.

1987-ben nyugdíjba vonult, azonban szakmai munkáját folytatva 1988-ban megszerezte a bölcsészettudományok kandidátusa címet, „*Thermae Maiores Legionis II Adiutricis*” című dolgozatával.

Szakmai munkájának jelentős részét a régészeti feltárások teszik ki, melyeknek legfontosabb állomásai következzenek itt időrendben, a teljesség igénye nélkül.

1950–1956 között a Szilágyi János vezette munkaközösség tagjaként közreműködött a hajógyári helytartói palota feltárásán. A nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő jelentőségű palotaegyüttes főépületében végzett ásatás során előkerült számos értékes lelet, a helytartói palota reprezentációs tárgyi emlékeinek egy része: mozaikpadlók, falfestmények, császárterítő, Nemesis-Fortuna szobor, feliratos üveg pohár stb., az Aquincumi Múzeum kiállításain jelenleg is látható. Emellett, a helytartói palota közelében, a katonaváros északi részén, a Laktanya utcában az 1950-es években egy jelentős stukkódíszes épület maradványait tárta fel. Az újabb kutatások alapján, ez az épület is azokhoz a falfestményekkel, mozaikpadlók, stukkókkal díszített épületekhez tartozik, melyeket a városi, sőt a provinciális vezető réteg használt (példának álljon itt a Folyamőr utcai díszes épület, vagy a Meggyfa utcai Hercules villa). 1958-ban került sor a Vízivárosban a Királyfürdő kutatására. Az eredmények szerint a feltárt emlékek a vízivárosi korai ala-táborhoz vagy vicusához

tartoznak. Az 1960-as évek második felétől több ásatást is vezetett.

Az 1970-es évek elején, valamint 1982-ben a Budaörs – Hosszúrétek lelőhelyen is dolgozott. Az ásatás legszenzációsabb leletei, a 3. századi, ezüst éremkincslelet 192 darabja az Aquincumi Múzeum állandó kiállításán ma is látható. Nevéhez fűződik a Benedek Elek utcai, 1. század végétől a 4. századig húzódó temető közel 800 sírjának feltárása. A hosszú évekig tartó ásatás-sorozaton több olyan – később kutatóvá lett – fiatal vett részt, akik számára ez a temetőfeltárás jelentette az első találkozást a régészettel. 1975-ben 510 m hosszú szakaszon – az 11-es út korszerűsítési munkálataihoz kapcsolódó régészeti kutatások részeként – feltárta az aquincumi vízvezeték (*aquaeductus*) pilléreit. 1973–1985 között Óbuda és az Arpád-híd rekonstrukciós építkezése-ihöz kapcsolódva, az óbudai ásatási munkaközösség tagjaként irányította a Flórián téri katonai nagy fürdő (*thermae maiores*) feltárási és bemutatási munkáit. Az ásatások tisztázták az aquincumi 2–3. századi legiotábor 120x140 méteres méretű, nagy fürdőépületének alaprajzát és építéstörténetének főbb szakaszait.

Régészeti feltárásai során egyetemi hallgatók, a fiatal kollégák segítették munkáját és szereztek tapasztalatokat, a különböző ásatási helyszíneken, különösen a Budaörs–Hosszúrétek, Benedek Elek utca, aquincumi vízvezeték, és a *Thermae Maiores* területén végzett feltárásokon.

Régészeti tevékenysége mellett 1963-tól 1987-ig az Adattár vezetőjeként, majd tudományos titkárként dolgozott a Budapesti Történeti Múzeumban. Feladatai közé tartozott a Budapest Régiségeinek szerkesztése, melyet 1976–1991 között, nyugdíjba vonulását követően is ellátott. Emellett szerkesztőbizottsági tagja volt a Tanulmányok Budapest Múltjából 20–24. köteteinek.

Jelentős feladatának tartotta az Aquincumi Múzeum világhírű leletének, a Nagy Lajos által publikált aquincumi orgonának újabb szakmai értékelését, a hazai és a külföldi szakemberekkel együtt. Részt vett

hazai és külföldi nemzetközi konferenciákon a thermae maiores és az aquincumi orgona témájával kapcsolatban.

Fontos tevékenységi területe volt a közművelődés, melyet részben a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat keretein belül fejtett ki. Rendszeres vezetések, sajtónyilatkozatok, a rádióban és a TV-ben elhangzott tájékoztatások is tanúskodnak szakmai munkáiról. A helytörténeti kiállítások adta lehetőségeket is kihasználva rendezte meg – többek között – a Thermae maiores kiállítást, valamint a Budaörs–Kamaraerdőn látható bemutatót.

Hosszú, több mint ötven éves múzeumi pályafutása után sem vált meg intézményétől. Rendszeres szakértői munkát folytat az aquincumi orgonával kapcsolatban felmerülő kérdésekben. Nyugdíjas régészként gondoskodik a Benedek Elek utcai temető leletanyagának folyamatos restaurálásáról és végzi annak feldolgozási munkáit, melynek eredményeként a szakma várja a jelentős, Benedek Elek utcai római kori temető monográfiáját.

Végezetül további jó egészséget és eredményes munkát kívánok valamennyi kolléga nevében!

Szirmai Krisztina

KABA MELINDA (1926-) SZAKIRODALMI TEVÉKENYSÉGE

Összeállította: Hanny Erzsébet

- 1955 *Az aquincumi orgona*. Bp., 1955. 4 p.
Az aquincumi parancsnoksági épület belső dekorációja a Laktanya utcában = Innere Dekoration des Kommandogebäudes von Aquincum in der Laktanyastrasse. In: Budapest Régiségei 16. (1955), p. 255–293., ill.
Thermae maiores: Aquincum. Bp., 1955.
- 1956 *Tábori kenyérsütő kemence Aquincumból* = Polevaja hlebopekarnaja peč v Akvinkume. In: Budapest Régiségei 17. (1956), p. 153–168., ill.
- 1958 *Az aquincumi* helytartói palota mozaikpadozatai = Die Mosaikfussboden des Statthalterpalastes von Aquincum. In: Budapest Régiségei 18. (1958), p. 79–101., ill.
Az aquincumi üvegek = Stekljannye izdelija iz Akvinkuma. In: Budapest Régiségei 18. (1958), p. 425–448. p., ill.
Előzetes jelentés az óbudai Gázgyár területén feltárt római kori fakoporsókról = Vorläufige Mitteilungen über die im Gebiet der Gasfabrik von Óbuda ausgegrabenen römerzeitlichen Holzsäрге. In: Archaeologiai Értesítő 85. (1958), p. 64–66.
- 1959 *Későrómai sírok a Fényes Elek utcában* = Late Roman Tombs in the Fényes Elek Street. In: Budapest Régiségei 19. (1959), p. 157–165., ill.
Budapest, II. ker. Fő utca. In: Budapest Régiségei 19. (1959), p. 252–253., ill. [ásatási jelentés]
Budapest, III. ker. Búvár utca I. sz. In: Budapest Régiségei 19. (1959), 256. p. [ásatási jelentés]
- 1962 *Séta Budapest római-, és törökkori emlékei között*. [S.l.] : [S.n.], 1962
Budapest, III. Flórián tér 4–5. In: Archaeologiai Értesítő 89. (1962), p. 261. [ásatási jelentés]
Budapest, III. Flórián tér 5–7. (Szilágyi Jánossal és Parragi Györgyivel közösen), In: Archaeologiai Értesítő 88. (1961), p. 287. [ásatási jelentés]
Budapest, III. Meggyfa u. (Szilágyi Jánossal és Parragi Györgyivel közösen). In: Archaeologiai Értesítő 1961 287. p. [ásatási jelentés]
Budapest, III. Raktár u., cella trichora. In: Archaeologiai Értesítő 89. (1962), p. 261. [ásatási jelentés]
Budapest, III. Szentendrei út 193. In: Archaeologiai Értesítő 1961. 287. [ásatási jelentés]
- 1963 *Aquincum* emlékei = Die einstige Römerstadt Aquincum. Budapest : Képzőművészeti Alap K., 1963. 72 p., ill. – (Műemlékeink)
Aquincum, mint ókori gyógyhely = Akvinkum, kak drevneje lecebnoje mesto. In: Communicationes ex Bibliotheca Mistoriae Medicae Hungarica (1963), p. 93–101.
Római kori épületmaradványok a Király fürdőnél = Römerzeitliche Gebäudereste beim Király-Bad. In: Budapest Régiségei 20. (1963), p. 259–298., ill.
III. ker. Flórián tér 3. sz. In: Budapest Régiségei 20. (1963), p. 537. [ásatási jelentés]
III. ker. Polgár utca 8–10. sz. In: Budapest Régiségei 20. (1963), 536. [ásatási jelentés]
B. Thomas, Edit: Die Gläser des Espelmayrfeldes. In: Archaeologiai Értesítő 90. (1963), p. 319. [Rec.]
- 1964 *Az aquincumi cella trichora újabb helyreállítása* = Die erneute Wiederherstellung der cella trichora von Aquincum. In: Budapest Régiségei 21. (1964), p. 337–343., ill.
Újabb feliratos kő Aquincumból = Ein neuer Inschriftenstein aus Aquincum. In: Budapest Régiségei 21. (1964), p. 247–251., ill.
Budaörs–Kamaraerdői Hosszúrét. In: Archaeologiai Értesítő 91. (1964), p. 254. [ásatási jelentés]
- 1965 *Az aquincumi orgona* Bp., [1965.] 31 p., ill. [Pécsi Sebestyénnel közösen] – (Emlékek Budapest Múltjából, 9.)
Keltische Denkmäler in Aquincum. In: Acta Antiqua et Archaeologica 1965. p. 119–126.
Budaörs, Kamaraerdői hosszúrét. In: Archaeologiai Értesítő 92. (1965), p. 234. [ásatási jelentés]
- 1966 *Római kori emlékek Budapest területén*. [Budapest] : Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal, 1966. 83 p. – (Idegenvezetők kiskönyvtára)
Budaörs–Kamaraerdő. In: Archaeologiai Értesítő 93. (1966), p. 249. [ásatási jelentés]
- 1968 *Budapest III., Benedek Elek u.* In: Archaeologiai Értesítő 95. (1968), p. 130. [ásatási jelentés]

- 1969 *Budapest III.*, Benedek Elek u. In: *Archaeológiai Értesítő* 96. (1969), p. 255. [ásatási jelentés]
- 1970 *Aesculapius* ab Aquinco. In: *Medical History in Hungary*. Bp., 1970. p. 47–54
Die restaurierte Orgel von Aquincum. In: *Studia Musicologica* 13. (1970), p. 323–330.
- 1971 *A Budapesti Történeti Múzeum leletmentései és ásatai az 1962–1965. évben – Notbergungen und Plangrabungen des Budapester Historischen Museums in den Jahren 1962–1965*. In: *Budapest Régiségei* 22. (1971), p. 383–401.
A főváros régészeti emlékei és a helytörténet. Helytörténeti kézikönyv. Bp., 1971. p. 18–26.
 III. ker. Aquincum-Polgárváros, Aranyhegyi patak menti temető = III. Bez. Aquincum-Zivilstadt. Gräberfeld am Aranyhegyi-Bach. In: *Budapest Régiségei* 22. (1971), p. 387., 396.
 III. ker. Miklós tér-Kórház u. sarok = III. Bez. Miklós-Platz – Kórház-Gasse. In: *Budapest Régiségei* 22. (1971), p. 387., 397.
 III. ker. Flórián tér 3–7. = III. Bez. Flórian-Platz 3–7. In: *Budapest Régiségei* 22. (1971), p. 387., 397.
Budaörs-Kamaraerdő, Hosszúrét (Pest m., budai j.) = *Budaörs-Hosszúrét im Wald Kamaraerdő* (Kom. Pest, Kr. Buda). In: *Budapest Régiségei* 22. (1971), p. 389., 398–399. p.
- 1973 *Aquincummal* kapcsolatos címszavak a Budapest Lexikonban. Bp., 1973.
 III. *Benedek Elek* utca. In: *Budapest Régiségei* 23. (1973), p. 260. [ásatási jelentés]
 III. *Vörösvári út* 41. In: *Budapest Régiségei* 23. (1973), p. 270. [ásatási jelentés]
- 1975 *Budapest III.*, Benedek Elek u. In: *Archaeológiai Értesítő* 102. (1975), p. 299.
- 1976 *Aquincumi Fürdő Múzeum = Das Thermenmuseum von Aquincum* (kiállítási vezető). Bp. : BTM, 1976. 11 p., ill.
Az aquincumi aquaeductus pilléreinek 1975. évi kutatása (Előzetes jelentés). – *The 1975 Excavations of the Piers of the Aqueduct at Aquincum* (Preliminary Report) – Raskopki 1975 goda pillerov akvinkumskogo akveduka. In: *Budapest Régiségei* 24/1. (1976), p. 225–232. p.; 24/2. (1976), 59–61., ill. *A Budapesti Történeti Múzeum ásatai és leletmentései 1971–1975 között*. In: *Budapest Régiségei* 24. (1976), p. 393–444.
Die römische Orgel von Aquincum (3. Jahrhundert) [mit einem Beitrag von Ernő Gegus] Budapest : Akadémiai K., 1976. 144 p., ill. – (Musicologia Hungarica 6.)
 III. *Benedek Elek* u. In: *Budapest Régiségei* 24/1. (1976), p. 421. [ásatási jelentés]
 III. *Óbuda* vasútállomás. In: *Budapest Régiségei* 24/1. (1976), p. 425. [ásatási jelentés]
Szentendrei út BHÉV Aquincum megálló. In: *Budapest Régiségei* 24/1. (1976), p. 225–228. [ásatási jelentés]
Budapest Régiségei 24. 1976. [szerk.]
- 1978 III. *Flórián tér* 9–14. (Szirmai Krisztinával közösen). In: *Archaeológiai Értesítő* 105. (1978), p. 277.
- 1979 *Műemlék az M 11-esen*. Aquincum vízvezetékének maradványai. In: *Budapest* 17. (1979:12), p. 30–33.
Budapest III. Keled u. In: *Archaeológiai Értesítő* 106. (1979), p. 279.
Tanulmányok Budapest Múltjából 21. 1979. [szerk.]
- 1980 *Die römische Orgel von Aquincum : 3. Jahrhundert / – –, Ernő Gegus. – 2. Aufl.* Bp. : Akad. K., Kassel [etc.] : Bärenreiter , 1980, cop. 1976. Bp., 1980. 143 p., ill. – (Musicologia Hungarica, 6.)
The Roman Aqueduct in Óbuda. In: *The New Hungarian Quaterly* (1980:79), p. 196–198.
Budapest III. Flórián tér In: *Régészeti Füzetek Ser. 1. No. 33.* (1980), p. 32.
Budapest III. Szentendrei út, Aquaeductus. In: *Archaeológiai Értesítő* 107. (1980), p. 242.
Budapest III. Szentendrei út, Aquaeductus. In: *Régészeti Füzetek Ser 1. No. 33.* (1980), p. 36–37.
- 1982 *Milyen lesz a Flórián tér?* (Bándli Katalinnal közösen). In: *Természet Világa* 113. (1982), p. 425–427.
A Budapesti Történeti Múzeum várostörténeti tevékenysége az 1976–1981 közötti időszakban. In: *Jelentés a fővárosi honismereti-helytörténeti mozgalom...* Bp., 1982. p. 48–61.
Budapest III. Flórián tér, thermae maiores. In: *Régészeti Füzetek Ser. 1. No. 35.* (1982), p. 32.
- 1983 *Budapest III.* Flórián tér, thermae maiores. In: *Régészeti Füzetek Ser. 1. No. 36.* (1983), p. 34.
Budapest III. Kaszás u. In: *Régészeti Füzetek Ser 1. No. 36.* (1983), p. 34–35.
- 1984 *Aquaeductus* pillérei az M-11-es út elválasztósávjában. In: *Budapest Régiségei* 25. (1984 [1985]), p. 496.
A Budapesti Történeti Múzeum ásatai és leletmentései 1976–1982 között. Műemlékvédelem = *Ausgrabungen und Fundbergungen des Budapester Historischen Museums* (1976–1982)

- Denkmalpflege. In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 455–456.
- Az aquincumi katonai nagy fürdő* : Vezető a fürdőben. Budapest. : [BTM] , 1984. 7 p., ill. ;
- III. századi éremlelet Budaórsról = Third century A. D. coin find from Budaörs. In: Numizmatikai Közlemények 82–83. (1984), p. 7–17.
- III. Szentendrei út (aquaeductus). In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 473.
- Római kori nagy fürdő a Flórián téren. In: Természet Világa 115. (1984.), p. 374–375.
- Thermae maiores*. Aquincumi katonai nagy fürdő. Vezető a Fürdőben. (Katalógus, magyar, német, angol nyelven). Bp., 1984. 14 p., ill.
- Újabb kutatások az aquincumi *Thermae Maiores* területén 1979-ben és 1981-ben (Előzetes jelentés) = Neuere Forschungen auf dem Gebiet der „*Thermae Maiores*“ von Aquincum im Jahre 1979 und 1981 (Vorläufiger Bericht). In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 181–225. p., ill.
- Aquincumi „Thermae maiores“* a III. ker. Flórián téren. In: Budapest Régiségei 25. (1984[1985]), p. 496.
- Az aquincumi aqueductus és Thermae Maiores*. In: Városi Közlekedés 6. (1984), p. 310–314.
- Budapest III. Flórián tér, thermae maiores*. In: Archaeológiai Értesítő 111. (1984 [1986]), p. 265.
- Budapest III. Flórián tér, thermae maiores*. In: Régészeti Füzetek Ser. 1. No. 37. (1984), p. 42.
- Fürdőmúzeum a Flórián téren*. In: Budapest 22. (1984 :10), p. 15–17.
- III. Flórián tér „*Thermae maiores*“. In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 463.
- III. Hajógyári sziget (Helytartói palota). In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 465.
- III. Kaszás u. 12. In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 478.
- III. Keled u. In: Budapest Régiségei 25. (1984 [1985]), p. 467.
- Budapest Régiségei 25*. 1984. [szerk.] (1986-ban jelent meg)
- Budapest Régiségei 26*. 1984. [szerk.] (1985-ben jelent meg)
- 1985 *Archeological excavations of Aquincum from 1778 to our days*. In: Problems of re-restoration, with particular regard to damage caused by acts of aggression /i.e. vandalism, theft/, by elemental disasters and/or by improper storage. 1985. p. 237–241.
- Symposium on Current Problems of Medium and Long Range Weather Forecasts 1985 Budapest.*: Proceedings of the Symposium on Current Problems of Medium and Long Range Weather Forecasts. Bp. : MMT, 1985. [munkatársként közreműködött]
- Óbuda* / [szerk. Bán Éva et al.] ; [közread. a III. Kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága]. Bp. : III. Ker. Tcs., 1985. 209 p., ill.
- Budapest III. Flórián tér, thermae maiores*. In: RégFüz Ser. 1. No. 38. (1985), p. 36–37.
- 1986 *Excavation of Roman Bath in Budapest*. In: The New Hungarian Quaterly (1985.: 99), p. 179–182.
- Aquincum régészeti feltárása 1778-tól napjainkig. A katonai tábor fürdője a „Thermae maiores“*. In: Múzeumi Műemlékvédelem 15. (1986), p. 269–274.
- Die „Thermae maiores“ in Aquincum*. In: Studien zu den Militärgrenzen Roms 3. Aalen 1983. Stuttgart, 1986. p. 336–340., ill.
- Az aquincumi legiós tábor fürdője, a „Thermae maiores“*. Régészeti műemlékek védelme. [Eger], 1986. p. 87–88.
- Thermae maiores legionis II adiutricis* Bp., 1986. [kandidátusi értekezés tézisei]
- Thermae maiores* : Das grosse Bad des Legionslagers von Aquincum. Budapest III. Bez. Florian Platz. Bp. : BTM, 1986. 12 p. [szerk.]
- 1987 *Thermae maiores* : Das grosse Bad des Legionslagers von Aquincum. Budapest III., Bez. Florian Platz. (katalógus). [Bp.] : BTM, Statistischer Verl., 1987. 21 p., [28] t. : ill. [szerk.]
- 1989 *Die rekonstruierten und restaurierten „Thermae maiores“ der legio II adiutrix*. In: Roman Frontier Studies 1989. Proceedings of the XV International Congress of Roman Frontier Studies. Exeter, 1991. p. 232–236., ill.
- Szentléleki Tihamér 80 éves*. In: Archaeológiai Értesítő 116. (1989), p. 128–129.
- 1990 *Tanulmányok Óbuda történetéből*. Bp., 1990. [szerk.]
- 1991 *A Budapesti Történeti Múzeum évi jelentései 1981–1987. = Jahresberichte des Historischen Museums der Stadt Budapest*. In: Tanulmányok Budapest Múltjából 24. (1991), p. 241–355.
- Thermae maiores legionis II adiutricis*. In: Monumenta Historica Budapestinensia; 7. Bp. : BTM, 1991. 158 p.

- Újabb kutatások az aquincumi orgona szerkezetére vonatkozólag = Neuere Forschungen zur Konstruktion der Orgel von Aquincum. In: Budapest Régiségei 28. (1991), p. 259.
Tanulmányok Budapest Múltjából 24. 1991. [szerk.]
- 1993 *Le glacis romain de la Plain Hongroise*. In: Rome face aux barbares : Mil ans pour un un Empire. Daoulas: Centre Culturelle Abbaye de Daoulas, 1993. p. 82-88., színes ill.
- 1995 *Neue Überlegungen zu ungelösten problemen mit der Orgel von Aquincum*. In: Mols, S.T.A.M. Acta of the 12 th International Congress on Ancient Bronzes. Nijmegen 1992. (Nederlandse Archeologische Rapporten; 18.) Amersfoort-Nijmegen, 1995. p. 379-387. ill.
Aquincum a régészeti ásatások tükrében. In: Óbuda évszázadai / Szerk. Kiss Csongor. Bp., 1995. p. 59-116., ill.
- 1996 *Az aquincumi Thermae maiores feltárása 1778-1984*. In: Magyar Műemlékvédelem 10. (1996), p. 105-138.
- 1997 *Archäologische Daten über die von Lajos Nagy im Collegium Centenariorum durchgeführten Forschungen*. Internationales Symposium „Orgel der Klassischen Antike: Die Aquincum Orgel“ Hans Heinrich Eggebrecht, Musikwissenschaftliche Verlag Gesellschaft mbH, Kleinblittersdorf, 1997. p. 119-124 (ISOKA)
- 1998 *Az aquincumi orgona*. In: Budapest Régiségei 32. (1998), p. 77-81.
Az aquincumi orgona és az 1994-ben Budapesten megrendezett nemzetközi szimpozium = The Aquincum Organ - International Symposium in Budapest, 1994. In: Budapest Régiségei 32. (1998), p. 143-148.
- 2000 *Aquincum a régészeti ásatások tükrében*. Óbuda évszázadai. Bp., 2000. p. 83-140.
- 2001 *Az aquincumi orgona* : Kr. u. 228. Budapest : Osiris : BTM , 2001. 174 p., ill.
Újabb adatok az aquincumi orgona (Kr. u. 228) működésének kérdéséhez. In: Magyar zene 39. (2001), 1. 19-26.
Thermae Maiores in Aquincum. In: Budapest Régiségei 33. (2001), p. 135-146., ill.
A Kárpát-medence a honfoglalás előtt. In: Symphonia Hungarorum : Magyarország zenekultúrájának ezer éve. Bp., 2001. p. 27-32.
- 2003 *Római kori orgona Avencticumból (Avenches) = A Roman Organ from Aventicum*. Budapest Régiségei 37. (2003), p. 277-289., ill.
- 2004 *Az aquincumi - Benedek Elek utcai - római kori temető aranyleletei*. In: Változatok a történelemre : Tanulmányok Székely György tiszteletére. Bp., 2004. p. 27-28. - (Monumenta Historica Budapestinensia, 14.)